

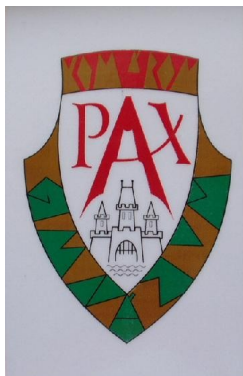
Komáromi Öregdiák

A komáromi magyar gimnázium BARÁTI KÖRÉNEK 14. hírlevele

2008. március

V. évfolyam

1. szám

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk minden kedves volt diáktársunkat az iskolába Baráti Körünk

4. NAGYTALÁLKOZÓJÁRA

Időpont: 2008. június 7., szombat

A találkozót a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak Baráti Köre és a Selye János Gimnázium igazgatósága szervezi. Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk. Főszervező: Dr. Bastrnák Ferenc, a Baráti Kör elnöke

Egy bujdosó bencés öregdiák visszaemlékezése

60 év távlatából vegyes érzelmekkel tekintek visszabennünk a lelket, és még felüdülésünkről is gondoskodott, gimnazista-diákéveimre. Már a kezdet sem volt egyszerű. például csónaktúra, sízés a hegyekben.

A bencések elhatározták, hogy 1940-től a komáromi A tanuláson kívül még volt egy nagy problémánk: koedukációs gimnáziumból fiúgimnáziumot hoznak létre. hogyan jutunk át a szlovák–magyar határon. Útlevelünk Így azután mi, 10 leány, hiába voltunk beiratkozva az elsőnem volt, néha sikerült határátlépőt szerezni. Így aztán gimnáziumba szeptember 1-től, még három hetet kellett minden lehetőséget megragadtunk a cél érdekében. várni az engedélyre, hogy mi, mint utolsó lányos osztály, Átcsónakáztunk éjjel a Dunán, kitelepülők vagonjában a 37 fiúval és 10 leánnyal megkezdhessük tanulmányainkat. holmijaik alatt meglapulva utaztunk. Az éjszakai

Volt egy csodálatos osztályfőnökünk: Szentkirályicsónakázás nem volt mindig sikeres. Így aztán voltam egy Márton, a mi Marci bácsink, aki mindig boldogan em-fél éjszakára „vendég” a Csillagerődben, ahová a tiltott legette, hogy ő milyen büszke lesz ránk, leányaira, hahatárátlépőket vitték, szerencsére másnap tisztázódott, nyolcadikos korunkban mi leszünk az egyetlen leányoshogy mi nem csempészek, hanem szegény diákok osztály az iskolában. Sajnos, ez nem így történt. 1944vagyunk, és csak vizsgázni járunk át. Egy évben pedig a őszén megdöbbenve vettük tudomásul, hogy a mi szeretettVág-híd közepén igazoltatott egy motoros szlovák járőr, Marci bácsink már nincs Komáromban. Ugyanis az hogy mit keresünk mi itt éjjel. Sajnos, a rám bízott kislány történt, hogy a bencések jólinformáltságuk és előrelátásukcsomagja tetején az aznap Dél-Komáromban kiállított következtében hazarendelték az anyaországból jöttiskolai bizonyítványa volt. Emiatt azután tiltott tanárokat, és úgyszintén visszaküldték a felvidékieket. határátlépésért reggelig a csendőrségen tartottak, és

Ezután jöttek a szomorú, tragikus napok: háború, miután szüleim kifizették a bírságot, hazaengedtek. bombázások, és az iskola megszűntetésével szétszé- Ennek a 48-ban végzett csapatnak még az volt az ledtünk, bujdosó diákok lettünk. Az V–VIII. gimnáziumiérdekessége, hogy hozzánk csatlakoztak a 2-3 évvel osztályt mint magántanulók különböző városokbanfelettünk járók is (például Tarics Imre), akik a háborúban, (Érsekújvár, Dél-Komárom) és a győri bencéseknélhadifogság következtében lemaradva, nem tudták vizsgázva végeztük el. De hogy ez is megtörténhessen, befejezni a 8 gimnáziumot. Ezért a tablónkon látható szükségünk volt egy önfeláldozó tanárra Hites Kristófszemélyek között nálunk idősebbek is vannak.

személyében, aki összetartott, oktatott minket, és felké-

szített a vizsgákra. Ez részben a bencés rendházban, vagy Én nem szakadtam el a komáromi gimnáziumtól. Év- a Szt. Anna-kápolna melléképületében történt, de volttizededig jártam oda a különféle rendezvényekre, a latin óránk a Vág-parton, köveken ülve is. Ő tartotta

Egy bujdosó bencés öregdiák visszaemlékezése ►►►

gimnázium igazgatója, Horváth József feleségeként. Egyébként ő is a bencés gimnázium tanulója volt.

Hálásak vagyunk tanárainknak: Hites Kristófnak, Serédy Györgynek, Tóth Aldemárnak, Zsilinszky Kázmérnak, hogy gondoskodtak rólunk; ha Pannonhalmán járunk, felkeressük őket nyughelyükön, köszönetet mondva imádkozunk lelki üdvükért.

Nem tudom, hogy az élők közül ki lesz jelen a 60. jubileumon; szeretném, ha minél többen eljönnének, hogy elbeszélgethessünk a régi időről.

Bartal Zsuzsanna

Az élő osztálytársak névsora:

Bartal Zsuzsanna
Bonczek László
Csizmár László
Hangos Mária
Hinn Nándor
Horváth László
Juhász Pál
Mackó József
Prágay Margit
Rentka Magdolna
Siposs Erzsébet
Szabó Rezső
Tomaschek Berta

Nagytalálkozónkon a bujdosó osztály tanulói **Gyémánt Matúra** oklevelet kapnak. Az 50 éve érettségizettek **Arany Matúra**, a 65 éve érettségizettek **Vas Matúra oklevelet** vehetnek át. Mindnyájukat szeretettel várjuk. Ez alkalommal sor kerül egy **Gránit Matúra** oklevél átadására is: megkülönböztetett tisztelettel várjuk **Szalontayné Kenessey Margitot**, aki 1937-ben érettségizett iskolánkban.

Fiatalok álltak a magyar iskola választása mellé

egészségügyi intézményekben; kulturális rendezvények aktív résztvevői, szervezői; és jelentős szerepük van a csoport országos vezetésében is. Elsődleges céljuk, hogy megmaradjanak azok az értékek, amelyek számunkra eddig is fontosak voltak, de szükségesnek tartják, hogy valami újat is tegyenek ezenkívül, különösen most, hogy a politikai élet egy kicsit átrendeződött idehaza. Az ősz folyamán ötven állomásból álló beiratkozási programot valósítottak meg, amelyben minden korosztályhoz igyekeztek szólni, és hiszik, hogy ha idén százból akár csak egy ingadozó szülőt sikerült is meggyőzni érvekkel, jövőre már lehet, hogy kettőt fognak. Ha hiszünk benne, idővel elérhetjük, hogy számarányunknak megfelelő számú gyermek iratkozzon magyar tanítási nyelvű iskolába.

Január 21-i összejövetelünkön részt vettek a VIA Nova Ifjúsági Csoport képviselői: Keszegh Béla és Cúth Csaba. az oktatásért felelős alelnök. Elmondta, hogy a VIA Baráti Körünk elnöke arra kérte őket, számoljanak be arról NOVA tagjai a 16–35 éves korosztályból kerülnek ki, s az országos rendezvénysorozatról, amelyet a magyaréppen ez az a korosztály, amelyen áll vagy bukik a iskolákba való beiratkozás érdekében szerveztek. Dr. magyar iskolák sorsa. Úgy gondolták, hogy ebben a Bastrák Ferenc külön kiemelte, milyen jelentősége van kérdésben nagyon nagy az egymásra utaltság. Hiába annak, hogy a fiatalok magukénak érzik ezt a problémát, szeretnék a csoport tagjai magyar iskolába íratni és tesznek is azért, hogy felvilágosítsák az iskolaválasztás gyermeküket, mert ha ezt mások nem teszik meg, előbb-utóbb álló szülőket az anyanyelven történő oktatás utóbb megpecsételi a magyar iskolák sorsa. Ezért fontosságáról.

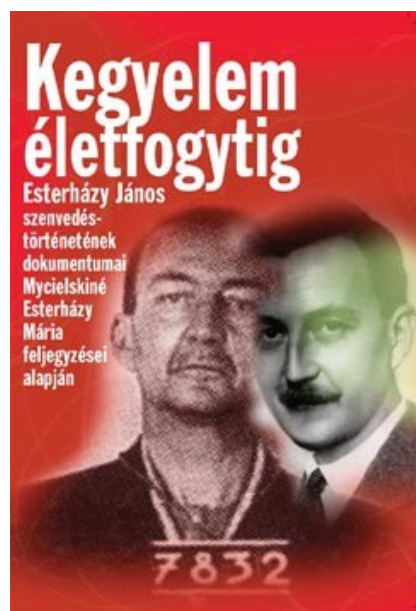
döntöttek úgy, hogy ezen a területen próbálnak meg valamit tenni. A Rákóczi Szövetség és a Szlovákiai Elmondta, hogy a VIA NOVA az MKP mellett jött létre, Magyar Pedagógusok Szövetsége beiratkozási de tavaly óta teljesen önálló szervezetként működik. programjához képest egy kicsit más módszert választottak, Foglalkoznak általános politikai kérdésekkel is, de főleg azért, mert elsősorban kortársaikat, barátaikat, volt elsősorban olyan tevékenységet szeretnének folytatni, osztálytársaikat akarták megszólítani. Úgy gondolták, amely a magyar közösség számára hasznos. A helyi hogy ők könnyebben beszélik azt a nyelvet, amelyre csoportnak nyolc tagja van. Intenzíven bekapcsolódnak a hallgatnak a fiatalok. Összegyűjtötték a legfontosabb közéletbe. Dolgoznak a helyi önkormányzat MKP-érveket a magyar iskola választása mellett, ezekről frakciójában; odafigyelnek arra, mi történik pl. a helyi filmeket forgattak. A kis reklámfilmeken kívül ►►►

megszólaltattak olyan szlovákiai magyar személyiségeket, akik hitelesen tudnak szólni az érintettekhez. Köztük volt olyan is, akit szülei annak idején magyar létére szlovák iskolába íratnak, s most pedagógiai-pszichológiai tanácsadóként a magyar iskola választása mellett emelt szót. Ezeket a filmeket összegyűjtötték egy DVD-re, s az volt a céljuk, hogy ezt eljuttassák minden magyar családhoz.

Mindenütt arra törekedtek, hogy az egész rendezvény közösségi élményt nyújtson az azon részt vevő minden korosztálynak. A gyermekeknek játsszai lehetőséget biztosítottak, természetesen felügyelettel, a felnőttekkel pedig a szórólapok, DVD-k kiosztása mellett beszélgetést kezdeményeztek, ahol megkérdezték a véleményüket is ezekről a kérdésekről. A beszélgetések során több prekonceptiójuk beigazolódott, de a legfontosabbkomáromi helyszínt illetően nagyon sok energiát fektettek tapasztalat az, hogy az emberek elszoktak attól, hogybe a szervezésbe, s bár több mint százan eljöttek, mégis megkérdezzék a véleményüket. A beszélgetések során van hiányérzetük. Úgy tűnt, hogy az emberek nemcsak a előkerültek a magyar iskolák választását hátráltatóbeszélgetésektől, hanem a közös programoktól is körülmények is. Fontos megállapítás az, hogy nincselszoktak.

általános megoldás, mindenütt mások a helyiBár vannak, akik megkérdőjelezik az ilyen programok körülmények, s az ottani közösségen múlik, hogyan tudéffektivitását, eredménynek tekinthető maga az a tény, hogy meg tudták szervezni ezt az országos körutat, meg

A beiratkozási körút Kassán kezdődött november 4-én, tudtak jelenni a sajtóban, tehát volt hírértéke, és fontos és december 15-én Komáromban ért véget. Egy-egy volt az is, hogy fiatalok álltak a magyar iskola választása összejövetel sikere nagy mértékben a helyieken múltott.mellé. Ha minden korosztály megpróbálja a saját nyelvén Voltak nagyon sikeres helyszínek, amelyekből erőtmegszólítani az érintetteket: szülőket, nagyszülőket, akkor meríthetnek, és voltak olyanok is, amelyek példáján át kellnem maradhat el a siker, ami ezúttal a magyar iskola gondolniuk, mit kell változtatni a szervezésben. Amegmaradását jelenti. /lg/

Esterházy János a mi mártírunk

Január 21-i összejövetelünkön Nagy János szobrászművész felhívta a figyelmet arra, hogy másnap, azaz a Magyar Kultúra Napján mutatják be Budapesten Molnár Imre **Kegyelem életfogytig** című könyvét, amelyben a szerző Mycielskiné Esterházy Mária feljegyzései alapján **Esterházy János** szenvedéstörténetének dokumentumait közli.

A könyvben található hiteles dokumentumok a csehszlovákiai politikusok gondolkodását tükrözik a felvidéki magyarsággal kapcsolatban. Ez a gondolkodás azóta sem változott. A mai szlovákiai valóságot hűen tükrözi, hogy mindeddig nem sikerült elérni Esterházy János rehabilitációját. Nagy János rámutatott arra, hogy nekünk, felvidéki magyaroknak kellene összefognunk ahhoz, hogy emlékét méltóképpen megörökítsük, hiszen Esterházy János a miénk. Ő a mi mártírunk volt. Európai szellemiségben gondolkodott, nem tett különbséget más nemzetű és vallású emberek között. Méltó példaképünk ő, aki magyarságát mindvégig vállalta, azzal a szenvedéssel együtt, amelyet a csehszlovák hatóságok igazságtalanul ráérték.

Másnap a budapesti könyvbemutatón többek között Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát méltatta Esterházy Jánost, aki tudatosan vállalta a szenvedést, kálváriáját a feltámadás hitében járva végig. Karaffa János, a Pázmáneum Társulás elnöke szerint azok az erények, amelyek a boldoggá avatáshoz szükségesek, mind megtalálhatóak a felvidéki magyarok hitvallójában, akit a lelkiismeret mártírjának nevezett.

Nyitraújlakon, a család egykori birtokán kápolnát terveznek a politikus megtalált hamvainak méltó elhelyezésére. A könyvbemutató résztvevői Budapesten megtekinthették azt a szobortervet is, amelyet Nagy János készített a felvidéki magyar politikusról. A kültéri szobor azonban csak mindnyájunk összefogásával közadakozásból jöhetne létre. Ha hivatalosan nem is, de a magunk számára ezzel méltóképpen rehabilitálhatnánk azt a politikust, aki az életét áldozta értünk. Baráti Körünk lehetne ennek kezdeményezője. /lg/

Közös ügyeinkről sok szó esik a hétfői találkozón

Szokásos havi összejöveteleink egy-egy kiemelt téma megbeszélése vagy előadás meghallgatása után általában közügyeinkről szóló beszélgetésekkel folytatódnak. Itt sok mindenről szó esik. Kulturális rendezvényekre, egy-egy hasznos vagy szép könyvre hívjuk fel egymás figyelmét, de szóba kerülnek az egészségügyi intézményeinkben hiányzó magyar nyelvű feliratok is. Sokaknak van hiányérzetük amiatt is, hogy Komárom ugyan egyetemi város lett, ennek ellenére sok igen színvonalas rendezvényről hiányoznak a fiatalok.

Baráti Körünk elnöke, dr. Bastrnák Ferenc még a múlt ősszel felvetette, hogy jó lenne valós adatokat megtudni arról, milyen valójában a fiatalok nemzettudata. Iskoláink nagy súlyt fektetnek az oktatásra, de vajon milyen szinten van az egészséges közösségi tudat kialakítása? A mai individualista, az egyén szempontjait előtérbe helyező világban éreznek-e felelősséget a fiatalok azért a közösségért, amelybe beleszülettek? Hogyan viszonyulnak szülőföldjükhöz, nemzetükhöz, mennyire ismerik történelmünket, s milyen mértékben hajlandók tenni is nemzeti közösségünk megmaradásáért? Döntés született arról, hogy hozzáértő szakemberek segítségével kérdőívet állítunk össze mindezek felmérésére a magyar iskolákban érettségiző fiatalok körében. Ez a kérdőív hamarosan elkészül, s eljut a szlovákiai magyar középiskolákba.

Volt diáktársaink több helyről jelezték, hogy szeretnének hasonló baráti kört létrehozni saját régiójukban is, s ehhez kérik segítségünket. Baráti Körünk tagjai ebben minden érdeklődőnek szívesen állnak rendelkezésére. De az érdeklődők szívesen látott vendégek a havi hétfői összejöveteleinken is, ahol átadhatjuk tapasztalatainkat. Elkészült az a levél is, amellyel megszólítjuk a felvidéki magyar középiskolák létező vagy leendő baráti köreinek szervezőit, s dolgozunk a kapcsolatrendszer kialakításán.

Novemberben dr. Diószeghy Sándor Ddr. Juba Ferencről, a kalandos életű hajós, orvos, jogász életéből mondott el epizódokat. Decemberi találkozóink a karácsonyvárás jegyében telt. A meghitt, gyertyafényes összejövetelen köszöntöttük kerek születésnapjuk alkalmából Jakabné Lelkes Ilonát és Farnbauer Bélát, Baráti Körünk oszlopos tagjait. Januárban fiatalok, a VIA NOVA ifjúsági csoport tagjai voltak vendégeink. Örömmel

nyugtáztuk, hogy szívükön viselik a magyar iskolák sorsát, s megmaradásuk érdekében komoly országjáró körutat szerveztek.

Folynak az idei nagytalálkozó előkészületei, most még az adatgyűjtés szintjén. A szokásos időpontban, tehát június első szombatján, azaz június 7-én, a nagytalálkozó keretében kerül sor a jubileumi oklevelek átadására. A jubiláló osztályok diákjain kívül minden kedves diáktársunkat szeretettel várjuk.

Baráti Körünk levele a felvidéki magyar gimnáziumokhoz

Tisztelt Igazgató Úr, Tanári Kar!

Kedves érettségizett Diákok!

Bizalommal fordulunk Önökhöz a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak Baráti Köre nevében. Baráti körünk 2004-ben néhány öregdiák belső kezdeményezéséből alakult meg. Úgy érezzük, hasznos tevékenységet végeztünk az elmúlt években. Baráti körünk tagjainak száma fokozatosan nő, hivatalosan több mint 210 bejegyzett tagot tartunk nyilván. Alapszabályunkat és hírlevelünk néhány számát mellékeljük a jobb megismerésünk és megértésünk végett.

Minden hónap harmadik hétfőjén kötetlenül találkozunk gimnáziumunk épületében, megvitatjuk és tervezzük feladatainkat. Évente egyszer szervezünk „nagytalálkozót” az iskolánkban végzett minden diák részére, beleértve a bencés gimnáziumban végzeteket is. Minden év júniusának első szombatján több százan jövünk össze.

Az öregdiákok igénylik ezeket az anyanyelvünk által vezérelt találkozókat. Számunkra nagy öröm ilyen nagy számú értelmiségi mozgósítása bizonyos közös célok érdekében. A

találkozók tanulsága azok összetartó ereje. Felfogásunk szerint a magyarságot összetartó erőre nagy szükségünk van a mai politikai helyzetben, a zúlló kulturális életben és globalizált világban.

Levelünk elsődleges célja információt szerezni a szlovákiai magyar tannyelvű gimnáziumokban működő öregdiák-szervezetekről. Amennyiben az Önök intézményében tevékenykedik hasonló társulás, kérjük, jelezzék ezt, és az esetleges szándékot az együttműködésre. Azoknak az iskoláknak, ahol ilyenfajta tevékenység nincs, felajánljuk segítségünket a megszervezésére és a termékeny együttműködésre.

Ha a levelünkben felvetettek felkeltik érdeklődésüket, és szeretnénk többet megtudni eddigi tevékenységükről, terveinkről, olvassák el hírleveleinket, vagy találkozzunk személyesen. Levelünk szolgáljon meghívóként találkozóinkra minden érdeklődő számára. Szeretettel várjuk őket minden hónap harmadik hétfőjén 16 órakor gimnáziumunk tanári szobájában.

Kérjük, válaszoljanak levelünkre abban az esetben is, ha a felvetett gondolatokat nem tartják időszerűnek.

Tisztelettel és üdvözléssel: A vezetőség.

Menedékünk, szeretett otthonunk

Valami nincs rendben

Tizenegy éves voltam a háború végén. Akkor már egy éve nem jártunk iskolába. Szerettünk volna már együtt lenni és tanulni.

Azt nem tudtam, hogy háborús bűnös vagyok, de azt éreztem, hogy valami nincs rendben. A szüleink is aggodtak, mi lesz velünk. Kallódtunk otthon még egy évig, aztán 1946 szeptemberében megnyílt a szlovák iskola Tonkházán a kismagyarai reszlovakizált családok gyermekeinek. Mivel nagyanyám Tonkházán lakott, onnan jártunk iskolába. Megjött az új tanító úr, és elkezdődött volna a tanítás, ha értettük volna egymást. A régi tanító nénink még ott lakott a tanítói lakásban. Nyilván sokszor felszólították már, hogy ürítse ki. El is vitetett mindent, csak egy ágy maradt ott. Talán a csodára várt, mint mi is, hátha mégis ő fog minket továbbra is tanítani. Többször odamentünk az ablaka alá, de nem nagyon mert velünk beszélni. Egyik nap arra kérte az erősebb fiúkat, vigyék át az ágyát egy baráti családhoz, de akkor feltűnt már tanítónk alakja a távolban. Mondták a fiúk, hogy most már nem mehetnek el, mert elkésnek. A tanító néni csak annyit sóhajtott könnyes szemmel: „Vigyétek, hiszen ő is csak ember!”

Sárga csőrű madár...

Az emberségből talán nem is lett volna hiány, ha más körülmények között találkozunk. Jól képzett, szigorú ember volt az új tanítónk, tanulhattunk volna is tőle, ha megértjük egymást. De olyan volt a tanítás, mint a süketek párbeszéde. A szlovák iskolában azonban nemcsak az zavart, hogy nem értettük, mit mond a tanítónk, vagy mit írunk, hanem gyermekként is megéreztem, hogy át akarnak alakítani, ki akarnak forgatni önmagamból. A

gyerek könnyen alkalmazkodik, de bizonyos jelekre összerándul a gyomra. Elszomorított, hogy az erdőbe sem lehet kimenni, csak állami lobogó alatt. Másoltuk a tábláról a szövegeket, bemagoltuk és elmondtuk, ahogy tudtuk. Mikor egy nyolcsoros versike többórás küszködéssel sem ment a fejembe, elkeseredtem, hogy milyen buta lettem. Bemagoltuk a szerepet is, amikor színdarabot rendeztünk velünk. Otthon kérdezték, hogy mit tanulok, mi leszek a színdarabban, de énnekem arról fogalmam sem volt. Aztán jött a tanítónk felesége, aki néhány szót megértett magyarul. Mutatták neki a szöveget, és kérték, mondja meg, mi lesz ez a gyerek. Ő szegény valóban kézzel-lábbal, orral magyarázta, amiből nagynénim annyit értett, hogy žltý, és a hölgy közben az orrára mutatott. Tehát valami olyan leszek, aminek sárga az orra, esetleg sárga csőre van. Én készültem a sárga csőrű madár szerepére, de amikor kiosztották a jelmezeket, kiderült, hogy nem madár, hanem fehér lilium leszek. Megfejtettük közös erővel, hogy a hölgy azt magyarázta, az a valami illatos, és ha valaki beleszagol, sárga lesz az orra. Hát a többi dologban is körülbelül így értettük egymást.

A kis lázadó

Telt az idő, lassan kezdtem megszokni az iskolát, és egyre jobban megértettem, amit tanultunk, de akkor az bántott, hogy ez ellen az embertelen megalázó helyzetünk ellen még csak nem is tiltakozunk. Mint a kis birkákat, terelgetnek minket, s mi napról napra mások leszünk, megváltozunk. Egyik szerény kis tiltakozásomra emlékszem. A tanító úr elvitt minket a Tátrába, megmutatta, milyen szépek a hegyek, milyen szép Szlovákia. A hegyek csodálatosak voltak. A Kőpataki-tó

▶▶▶ Menedékünk, szeretett otthonunk

fölött még foltokban nőtt a havasi gyopár. Sok szépet láttunk, örültünk a kirándulásnak. A tanító úr vett egytanítónk iránt is bizalommal lenni, de minden bizalmam fokost, megforgatta, és állandóan buzdította a fiúkat, hogyodalett, amikor egy téli délután már sötétedett, haza kellett az a legény, akinek valaskája van. Mindaddig dicsérte azt, volna mennünk, de újabb és újabb szövegeket kellett aki már vett, hogy a többi sem mert kimaradni. Akkorlemásolnunk. Amúgy alig ügyelt ránk, állandóan az elkezdte ugyanezt a lányokkal. Lassan mindenkitablakban állt, és kifelé figyelt. Már egészen sötét lett, s mi rábeszél, csak én maradtam valaska nélkül.még mindig írtunk. Nagy sokára végre hazamehettünk. A Megelégedéssel töltött el az ellenállásom, de ugyanakkorszülők már mind a kapuban álltak idegesen. Ők ugyanis kirekesztettnek is éreztem magam.

Oda a bizalom

Én minden tanítómat tiszteltem. Igyekeztem az új már tudták, hogy a falut körülzárt a katonaság. Mi túsok voltunk, hogy a családok ne menekülhessenek el! Másnap jöttek a teherautók, és szomszédainkat, barátainkat elvitték Cseh-országba. Így gyűlt össze bennem a keserűség, és akkor csordult ki a pohár, amikor a tanító úr névsorolvasást tartott. Megdöbbenéssel vettük észre, hogy a négy tonkházi gyerek, akinek a szülei nem reszlovakizáltak, nincs a névsorban. Tehát mi csak megtűrtük voltunk. Elmondtuk otthon is. A felnőttek megbeszélést, és azt mondták, akkor ne menjünk iskolába. Nem is jártunk két hónapig. Ám minden korunkbeli gyereket be kellett vinni tudóröntgenre, ez kötelező volt nemzetiségre való tekintet nélkül. Akkor beidézték minket az iskolába. Mivel már unatkoztunk otthon, másnap is elmentünk. Senki sem kérdezte, hol voltunk két hónapig, azt sem, miért jöttünk vissza.

„Én nem tudok csehszlovákul”

A következő tanévet 1948-ban már Budapesten kezdtem. Kollektív útlevéllal léptem át a határt a kijelölt napon.

Az igazgató úr bevitt az osztályba, és csak annyit mondott bemutatásképpen, hogy itt van egy csehszlovákiai kislány, ebbe az osztályba fog járni. Keresett nekem helyet, ahová leülhetek. Ott maradtam egyedül. A megdöbbenet pestiek úgy néztek rám, mintha a Holdról csöppentem volna közéjük. Egymást lökdösték, hogy szólj már hozzá valamit. – „De én nem tudok csehszlovákul” – mondta az egyik. Erre felocsúdtam megilletődöttségemből, s megszólaltam. Ekkor még nagyobb volt a csodálkozás: „Te tudsz magyarul? Hogyan tanultál meg?” Ez világossá tette előttem, hogy ők semmit sem tudnak a mi tragédiánkról, megaláztatásunkról, létünkéről. Egyszer karácsony előtt arról beszélgettünk, ki hogyan tölti majd az ünnepeket. Mindenki mondott valamit a terveiről, csak én hallgattam. A tanárnő észrevette, hogy elszomorodtam, s megkérdezte: „Te mikor utazol haza?” Mondtam, hogy én most nem mehetek haza. A családommal majd csak akkor találkozhatok, ha áttelepítik őket. „Szegény! Akkor bizonyára nagyon várod azt a napot.” – „Nem, nem várom. Sőt, inkább vállalnám azt, hogy akár néhány évig sem láthatom őket, csak ott maradhassak, és én oda mehessek haza.” Ezt végképp nem értették. Nem is próbáltam megmagyarázni, úgysem értették volna meg. Keményen tartottam magam, nem panaszkodtam senkinek. Magam is azt hittem, hogy már megszoktam Pesten. Bátyámmal sokat jártuk a várost, hogy

►►► Menedékünk, szeretett otthonunk

megismerjem. A tanulás öröm lett újra, és nem gyötrelmem. Bár szigorú határok közé zártan éltünk, a könyvek által mégis kitágult számomra a világ. Megismertem az olvasás gyönyörűségét. Színházba, múzeumba, kiállításokra jártunk, és rekedtre ordítottuk a torkunkat a kosárlabdamezőzéseken a Sportsarnokban, mert tornatanárnőnk volt a BSE csapatkapitánya.

Hóvirág a Nagyvárad téren

Február elején egy beteg osztálytársunkat látogattuk meg a Szent István Kórházban. Téli volt még az idő, de a Nagyvárad téren hóvirágot árultak. Mikor megláttam a fehér csokrocskákat, mintha villám futott volna rajtam végig, úgy belém nyilallt a fájdalom. Megjelent előttem a Kis-Duna partja, ahol én pontosan tudtam, hogy a partoldal melyik kis dombocskáján s melyik galagonyabokor alatt nyílik ki először a hóvirág. Mivel tanyasi gyerek voltam, s tőlünk fél kilométerre se jobbra, se balra

Az alapítók 1950-ben

nem volt ház, nem szedtük le a virágokat, csak naponta kijártunk megnézni, mennyire bújtak már elő. Mindez lepergett a szemem előtt, de lenyeltem könnyeimet. Nem vettem virágot, mert nem a virág hiányzott, hanem a Kis-Duna partja Illésháza mellett. Elvegyültem a társaságban, nem is vettem észre semmit abból, hol jártak az én gondolataim, de amikor a látogatás után hazaértem, bementem a szobába, kitört belőlem a zokogás. Folyt a könnyem megállíthatatlanul. Hát ez a honvágy. Hirtelen, váratlan tör rá az emberre. Bátyámnak volt egy kis Csepel motorja. Egyre gyakrabban ültünk fel rá, elrobogtunk a határig, és ott néztünk át a Dunán sóvárogva, hogy ott túl van az otthonunk, a szülőföldünk, de nem a hazánk. Kará-

Az I. A osztály 1950-ben

csonyra meg a nyári szünidőre mégis hazaengedtek bennünket.

Végre hazatalálunk!

A táncsoport fellépése után a pozsonyi vár színpadán.
Csemadok-ünnepség – 1952. július

1950 augusztusában megtudtuk, hogy megszűnt a kollektív útlevele, mert állítólag valahol valamikor majd itt is nyitnak magyar gimnáziumot. Reménykedve vártuk a fejleményeket, de féltünk is, hátha nem igaz a hír, csak nem akarnak minket visszaengedni. Amikor bemondta a rádió, hogy Komáromban lesz a magyar gimnázium, és a lakhelyhez legközelebb eső szlovák gimnáziumban lehet jelentkezni, majd ők továbbítják Komáromba a jelentkezéseket, egy percig sem gondolkodtunk, hanem másnap felültünk a vonatra, és Komáromba utaztunk. Úszoron ketten voltunk, Patonyban Nagy Aranka, a többi állomáson Bence Vali, Nagy Ilonka, Bertalan Zita szállt fel. Komáromba érve már egész szép csapat verődött össze. Boldogan indultunk a gimnázium felé. Meglepetésünkre nem mi voltunk az első fecskék. A bodroköziak már ott laktak a Mariánumban. Drága tanáraink, **Horváth József** és **Miklós Elemér** fogadtak minket. Nem tudom, ki volt boldogabb, a tanár vagy a diák, de mindnyájunk szemében az a boldog elhatározás égett, hogy ezt az iskolát megteremtjük mindenáron. Újra lesz Komáromban magyar gimnázium! Nagy öröm

Az első sikiirándulás Fenyőházán (Lubochňán) 1951-ben

Istennek szorgos szolgája volt...

(Emlékezés dr. Fehér János Damáz O. S. B. * atyára)

2008. január 5-én ünnepelte volna 95. születésnapját dr. Fehér János Damáz atya, az utolsó olyan bencés tanár, aki Komáromban született. Ő erről így vallott: „Ős-komáromi vagyok, a családom mindig itt élt. Édesapám vendéglős volt az Eötvös utcában. Annak a háznak már hült helye, pedig szerették az emberek azt a kertes vendéglőt. Főleg az iparosok látogatták. Olykor én is felszolgáltam, hónom alatt a könyvvel. Meg is kérdezték, hogyan megy össze a kettő? Hogy ezt a hivatást választottam, azt az édesanyámnak köszönhettem, aki imádságos lelkű, példás hívő volt, és nagyon tisztességes ember. Én tulajdonképpen mindig bencés szerettem volna lenni, az érettségi után ezért kerültem Pannonhalmára.”

Áldozópappá szentelése után teológiai diplomáját a prágai Károly Egyetem Hittudományi Karán szerezte, majd doktori disszertációját Budapesten, a Pázmány Egyetemen védte meg. Közben 1936-tól Komáromban – szeretett szülővárosában – a Szent Benedek-rendi Gimnáziumban tanított 1939-ig és 1942-től 1946-ig. A közbülső években hitoktató volt Zalaapátiban és Celldömölkön. Majd közbeszólt a történelem, a második világháború vége: a magyar iskolákat bezárták, a tanárokat elbocsátották.

Damáz atya a háború után sem télenkedett. Lelkigyakorlatokkal erősítette a magyar családokat mind a Csehszlovákia, mind Dél-Szlovákia más területein. Később 1947–48-ban Csehszlovákiába ment az oda kitelepített magyarokat vigasztalni és hirdetni Krisztus evangéliumát. 1949. május 27-én az éjszaka leple alatt elhurcolták a magyar bencéseket egy karhatalmi autóbusszal Znióváráljára, s később innen helyezték el őket szlovák plébániákra. Damáz atya is így került plébánosnak először Pribócra, majd később Szlovákprónára, Magasmajtényba, Vághosszúfalura, Királyrévre, Deákiba, Negyedre és végül Izsára.

Súlyos évek sora következett, míg végre az újjászerveződő Komáromi Ház első házfőnökeként jött haza Révkomáromba 1990-ben. Rengeteg munkát adott számára a súlyosan megrongálódott székház rendbehozatalának megszervezése. Az épületet ugyanis évekig szakmunkásképző intézeti diákotthonként használták. Megdőbentette kedves templomának, a Szent Anna-kápolnának az állapota is. Rövid időn belül rendbe hozatta, kifestette, majd minden vasárnap újra misét szolgáltatott.

Életének utolsó éveit Révkomáromban és Pannonhalmán töltötte. Közben még fontosnak tartotta a bencészkripta felújítását, melybe utolsó halottként 1998. augusztus 31-én őt helyezték örök nyugalomra.

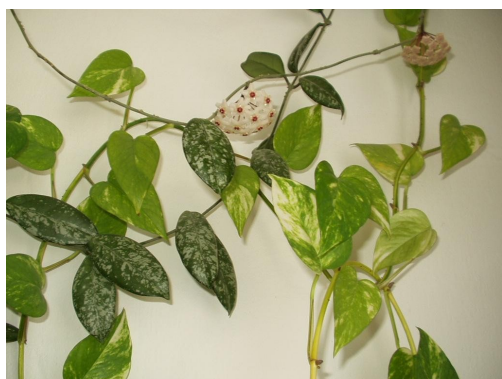
Sokszor csodáltuk kitartását, hűségét a papi szolgálatban. Kérdeztük tőle, honnan meríti az erőt? S ő szerényen válaszolt hálaadó imájával:

*„Köszönöm, jóságos Mennyei Atyám,
hogy meghívást kaptam a szolgálatra.
Valóban csak a keresztből merített
erővel tudtam ezt az utat végigjárni.”*

Amíg élünk, szeretettel őrizzük szívünkben Damáz atya emlékét.

Mgr. Klokner Anna

* O. S. B. = Ordo Sancti Benedicti (a. m. Szent Benedek Rendje)

Baráti Körünk tagjai közül a közelmúltban eltávoztak az élők sorából:

Vízváry Pál (1946)	Bóna László (1951)
Csomor László (1951)	Kiss Mihály (1960)
Pappné Senkár Irén (1955)	Keszegh István (1945)
MUDr. Karásek Zoltán (1957)	
Mgr. Haimné Horváth Magdolna (1962)	

(zárójelben az érettségi éve)

Szeretettel emlékezünk rájuk.